

КУДИ ТА ЧОМУ ТІКАЮТЬ УКРАЇНСЬКІ АБИТУРІЄНТИ?

БІЛЕГА О.В.

*Одеська державна академія будівництва та архітектури, м. Одеса,
Україна*

Завдяки доволі високим показникам охоплення молоді загальною середньою та вищою освітою наша країна завжди мала непогані позиції в багатьох світових рейтингах, таблоїдах чи індикаторах. Так, саме показники охоплення населення освітою витягують Україну, за Індексом людського розвитку, до групи країн із вищим за середній рівнем, тоді як інші його складові — економічна (рівень ВВП на душу населення) та демографічна (тривалість життя) — характеризуються показниками, нижчими від середнього рівня.

Молодь, а саме студенти, що повні нових ідей, є джерелом інновацій. Однак спостерігається негативна тенденція відтоку студентів закордон: число українців на студіях в іноземних університетах станом на 2015/2016 навчальний рік становило 66 668 осіб (рис. 1). Починаючи з 2010 року, їх чисельність зросла вдвічі [1, с.1]. Серед найбільш бажаних для навчання країн, як і раніше, залишаються Польща, Німеччина, Росія, Канада, Італія, Чехія, США, Іспанія, Австрія, Франція та Угорщина. Динаміка зростання з 2009 по 2017 роки склала 176%. Якщо порівнювати два останні роки, то приріст складає майже 20% або ж 10 934 осіб. Причому 2/3 цього приросту склали саме українці, які навчаються в польських університетах. Вони показали найбільш стрімке збільшення, як в абсолютному, так і відносному показниках, – з 22 833 до 30 041 особи (майже 32%). Також значний відносний та абсолютний приріст українських громадян на студіях демонстрували канадські, словацькі та італійські університети.

**Кількість українських студентів за кордоном,
2015/2016**

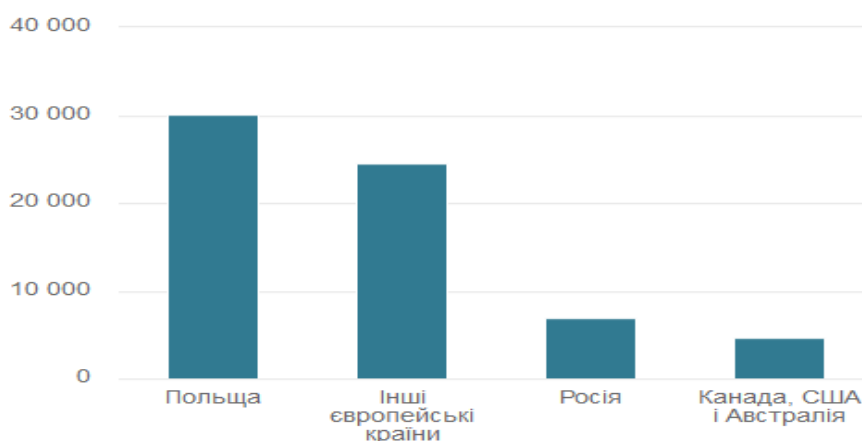

Рис. 1. Кількість українських студентів за кордоном

Аналізуючи всі ці фактори можна прийти до висновків, що відтік студентів закордон, які в подальшому можуть створювати інноваційний продукт для іншої країни відбувається за наступних причин:

1. Можливості для навчання вдома обмежені, але віддача від освіти вдома висока, тому вони здобувають бажану освіту й повертаються додому.

2. Можливості для навчання вдома є, але віддача від освіти нижча, ніж в країні призначення, тому вони їдуть здобувати освіту за кордон з намірами там залишитись на постійне проживання.

Сподіватись, що навчена за кордоном молодь може привести новий досвід, знання у економіку країни тощо і розцінювати це як позитивний аспект – марно, оскільки, як йдеться у звіті аналітичного центру CEDOS[1, с.2], більшість українських студентів, які навчаються за кордоном, мають намір залишитись там на постійне проживання. Такі припущення дослідників базуються на тому, що в Україні доступ до вищої освіти практично необмежений через суттєве державне замовлення і порівняно низьку вартість навчання на контрактній формі, а віддача від вищої освіти порівняно низька.

Останнім часом ми спостерігаємо дуже активну, наполегливу рекламу західної освіти. Постійно чуємо про чудові пропозиції — низькі ціни (чи навіть за рахунок грантів); навчання російською й українською мовами; без ЗНО; можливості подальшого працевлаштування тощо. Дивно, що такі пропозиції поширює й Міністерство освіти і науки. Як можна пояснити рекламу західних вишів на центральному сайті МОН [2, с.3]?

Головна мета реформування системи вищої освіти – забезпечення якості освіти. Отже державі необхідно залучати усі можливі ресурси для підтримки вітчизняних вишів: проведення їх ефективної рекламної кампанії, залучення студентів до державних навчальних програм та підвищення авторитету вищої освіти в країні, бажання перейняти досвід провадження навчального процесу провідними закладами Європи. Майбутнє наших українських ВНЗ – у створенні програми подвійних дипломів. Коли студент може навчатися частину навчального часу в Україні, частину – за кордоном, і на виході отримує дипломи обох університетів. Це – перспективний шлях і реальне протистояння закордонним вишам, які вивозять наших студентів.

Література:

1. Стадний Є., Слободян О. Українські студенти за кордоном: скільки та чому? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.cedos.org.ua/uk/osvita/ukrainski-studenty-za-kordonom-skilky-ta-chomu>

2. Кукліно., Каленюк І. SOS: освіта в зоні ризику [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pedpresa.ua/156707-sos-osvita-v-zoni-ryzyku.html>